

AUDYCJA NR 33

Wszechświat, w którym żyje człowiek, wciąż pozostaje dla niego zagadką. Odkąd jednak ludzkość zaczęła zgłębiać jego dzieje, odkrywa w nich także nierozzerwalnie z nimi splecioną własną historię. Więcej jeszcze, odkrywa także historię działania samego Boga. Być może jest bowiem tak, że ta misterna sieć czynników składających się ostatecznie na genezę ludzkości jest po prostu świadectwem fascynującego, trwającego wiele miliardów lat aktu stwórczego, w którym Bóg, niczym genialny artysta tka z przedziwnych kombinacji ustanowionych przez siebie praw materialną strukturę człowieka, by ostatecznie, w kluczowym momencie uczłowieczenia – jak podaje biblijna Księga Rodzaju – tchnąć w jego nozdrza tchnienie życia (por. Rdz 2, 7). Tak właśnie często genezę wszechświata i człowieka interpretuje chrześcijańska antropologia, a przekonanie o tym, że stwórcza moc Boga nie tylko daje początek wszystkiemu temu, co jest, ale również wszystko to utrzymuje w istnieniu, obecne było od zawsze w nauczaniu chrześcijańskich myślicieli. Przekonanie to odnaleźć można również w chrześcijańskiej nauce o aniołach.

W swojej książce *Ojciec Pio. Nadeszła Godzina Aniołów* Giovanni Siena pisał: „Wszechświat, układy planetarne ze swymi słońcami i planetami, miałyby podlegać nadzorowi i pieczy określonego anioła [...]. Jest bardzo prawdopodobne, że Opatrzność kierowała stworzeniem za pośrednictwem posługi aniołów [...], przed takim wierzeniem nasz umysł bynajmniej się nie wzdraga. Nie ulega wątpliwości, że Boska Opatrzność – dla celów, których tu nie będziemy roztrząsać, lecz które z pewnością są uzasadnione – kieruje stworzeniem w jego dynamizmie. I jest całkiem prawdopodobne, że w tym celu posługuje się niektórymi « strażnikami » (por. Rdz 3, 24), « pełnymi mocy bohaterami wykonującymi Jego rozkazy » (Ps 103, 20). Bardzo prawdopodobnie aniołowie odgrywają taką rolę¹. W chrześcijańskiej angelologii podkreśla się również, że to oni mieliby stać na straży prawidłowego funkcjonowania wszechświata, chroniąc go przed rozmaitymi kataklizmami, strzegąc prawidłowego, to znaczy zgodnego z ich orbitami ruchu planet i innych ciał niebieskich, a także czuwając nad harmonią konstytuujących wszechświat praw, tak aby w jego materialnej, a zatem podlegającej przemijaniu strukturze nie wydarzyło się coś, co mogłoby grozić jego zagładą². I właśnie tego rodzaju zadania – oprócz innych, odpowiednich do miejsca zajmowanego w strukturze bytów – przypisuje się w szczególny sposób aniołom drugiej hierarchii niebiańskiej.

Aniołowie zaliczani przez chrześcijańską tradycję do drugiej hierarchii dzielą się na trzy chóry: *Panowania (Dominations)*, *Moce (Virtutes)*, *Władze (Potestates)*, a święty Alojzy Gonzaga w następujący sposób sławi ich przymioty: „Rozważ najpierw Panowania. Ci aniołowie przedstawiają panowanie Najwyższego Władcy wszechrzeczy i wydają podwładnym sobie rozkazy i polecenia odnośnie służby Bożej w rządach nad światem. Następnie rozważ Moce. Aniołowie tego chóru mocą i potęgą odzwierciedlają nieskończoną Wszecmoc Bożą, dokonują najtrudniejszych rzeczy, a swoją posługą wywołują w stworzeniach cudowne skutki. Po trzecie rozważ Władze. Aniołowie w tym chórze, podobni do sędziów, przedstawiają powagę i władzę Najwyższego Sędziego wszystkich i mają za zadanie trzymać w ryzach rozhukane żywioły przestworzy, odwracając od ludzi wszystko, co mogłoby im przeszkodzić w łatwiejszym osiągnięciu zbawienia³. Co jednak w szczególny sposób wyróżnia ich spośród aniołów pozostałych hierarchii? O tym opowiem następnym razem.

¹ G. Siena, *Ojciec Pio. Nadeszła godzina aniołów*, tłum. A. Kuryś, Warszawa 2000, s. 50.

² Por. H. Oleschko, *Aniołów dyskretny lot*, Kalwaria Zebrzydowska 1996, s. 66.

³ A. Gonzaga, *Świat aniołów*, red. i kom. H. Oleschko, Kalwaria Zebrzydowska 2001, s. 16.

AUDYCJA NR 34

W podejmowanej przez chrześcijańską angelologię refleksji nad funkcją i zadaniami aniołów drugiej hierarchii niebieskiej podkreśla się często, że to właśnie na *Panowaniach*, *Mocach* i *Władzach* spoczywa zadanie czuwania nad fizyczną strukturą wszechświata. Co więcej, przypisuje się im także szczególną moc czynienia cudów (chór Mocy), czy też władzę poskramiania złych duchów (chór Władz)⁴. Tym jednak co w zasadniczy sposób wyróżnia ich spośród pozostałych dwóch hierarchii niebiańskich, i co jednocześnie stanowi o wszystkich pełnionych przez nich funkcjach, jest sposób, w jaki poznają Boga i rzeczy stworzone. Étienne Gilson, komentując w tej kwestii nauczanie św. Tomasza z Akwinu, pisał: „Dla aniołów drugiej hierarchii Bóg nie jest jedynym przedmiotem poznania, w którym widzą oni racje rzeczy. Poznają je oni w wielości przyczyn powszechnych. Właściwym im przedmiotem poznania jest więc ogólne rozrządzenie środków ze względu na cel. Otoż to powszechne rozrządzenie rzeczy domaga się istnienia licznych wykonawców; są nimi Panowania, których nazwa oznacza władzę, gdyż nakazują one to, co inni powinni wykonywać. Ogólne wskazania tych aniołów otrzymują inni aniołowie, którzy je pomnażają i dzielą w zależności od rozmaitych skutków, jakie mają one wywołać. Aniołowie ci noszą miano Mocy, gdyż udzielają przyczynom powszechnym siły potrzebnej im do bezbłędnego i sprawnego wykonywania ich licznych działań. Tak więc porządek hierarchii anielskiej decyduje o tym, co dzieje się w całym wszechświecie i dlatego możemy słusznie jemu właśnie przypisywać ruch ciał niebieskich, tych powszechnych przyczyn, od których pochodzą wszystkie szczegółowe skutki wywoływane w przyrodzie [...]. W końcu na straży ogólnego planu Opatrzności, ustanowionego w Jej dziełach, stoją Potęgi [czyli Władze], których zadaniem jest zapobiegać powikłaniom i szkodliwym zakłóceniom”⁵. W podobny sposób o aniołach drugiej hierarchii pisze Herbert Vorgrimler, komentując nauczanie Pseudo-Dionizego Areopagity – chrześcijańskiego myśliciela z V wieku: Panowania „są więc całkowicie oddane Bogu. Moce [...] niestrudzenie wpatrzone są w Moc, która daje im siłę i której są odzwierciedleniem. Władze natomiast znajdują się na tym samym poziomie [...]. Ich zadaniem jest kierowanie istotami stojącymi niżej od nich i przekazywanie boskiej siły aniołom. Jako przeciwnikom złych duchów powierzona została im walka z szatanem i jego podwładnymi. Z tego powodu władze przedstawione są [w ikonografii – A.B.] w pełnym rynsztunku. Obok nich znajdują się też często symbole zwycięstwa lub przywiązany do łańcucha szatan”⁶.

W ten sposób, jak podkreśla św. Tomasz z Akwinu, z miejscem, które zajmują Panowania, Moce i Władze w hierarchii niebiańskiej wiążą się trzy zasadnicze zadania: „Pierwszym jest wyznaczanie tego, co trzeba czynić – to należy i jest właściwe Panowaniom; drugim jest udzielanie koniecznych wyposażań do spełnienia tego – to należy do Mocy; trzecim jest ustalenie, w jaki sposób to, co zostało nakazane lub wyznaczone, może być skutecznie i przez kogo – to należy do Władzy”⁷. Jednocześnie, jak podkreśla św. Tomasz, chór Władz znajduje się w bezpośredniej bliskości pierwszego choru trzeciej hierarchii – chóru Zwierzchności – który przede wszystkim odpowiada za konkretną i szczegółową realizację przekazanych im Bożych poleceń.

⁴ Por. M. Fryszkiewicz, *Rzecz o Aniołach*, Warszawa 1993, s. 17.

⁵ É. Gilson, *Tomizm*, tłum. J. Rybałta, Warszawa 1998, s. 203.

⁶ H. Vorgrimler, U. Bernauer, T. Sternberg, *Anioł. Doświadczenie Bożej obecności*, Kielce 2005, s. 34.

⁷ Tomasz z Akwinu, *Suma teologiczna*, tłumaczenie i komentarze P. Belch, Londyn 1978, t. 8, s. 76-87; I, 108, 6.